

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego »Roczna analiza zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2023«”

(COM(2022) 780 final)

(2023/C 146/10)

Sprawozdawca generalny: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 19.12.2022
Podstawa prawna	Artykuł 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia na sesji plenarnej	23.2.2023
Sesja plenarna nr	576
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	196/2/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje kluczowe priorytety polityczne zawarte w rocznej analizie zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2023 służące realizacji czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. Oczywiście jest, że, biorąc pod uwagę obecną sytuację i scenariusze, w perspektywie krótkoterminowej trzeba wspierać gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, aby uchronić je przed najgorszymi skutkami kryzysu energetycznego. Jednocześnie należy nadal promować w ogólnym wymiarze efektywność energetyczną w Unii Europejskiej. EKES uważa, że średnio- i długoterminowe strategie polityczne powinny przyspieszyć transformację cyfrową i ekologiczną. Sądzi również, że Unia musi zrównoważyć popyt na dostawy energii, zachowując jednocześnie zasoby energetyczne na okres zimowy i unikając wyższych kosztów. Kluczowe znaczenie ma wspieranie środków, które zwiększą efektywność we wszystkich obszarach. Należy tego dokonać przy jednoczesnym zachowaniu integralności jednolitego rynku i zapewnieniu makroekonomicznej stabilności finansowej oraz spójnej polityki fiskalnej i pieniężnej.

1.2. EKES zdaje sobie sprawę, że w 2023 r. cykl europejskiego semestru będzie ukierunkowany przede wszystkim na skuteczne wdrażanie planów odbudowy i zwiększania odporności. Plany te będą kłaść duży nacisk na programy polityczne państw członkowskich, które muszą stanowić okazję do pobudzenia krajowych gospodarek. EKES z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Komisji Europejskiej na rzecz zorganizowania dialogów z państwami członkowskimi na początku 2023 r. Mogą one obejmować dogłębną dyskusję między Komisją a państwami członkowskimi w celu wywarcia wpływu na zalecenia dla poszczególnych krajów. W związku z tym Komitet uważa, że dialogi te będą sprzyjać lepszemu wdrażaniu planów odbudowy i zwiększania odporności oraz pomogą zapewnić, że wszelkie problemy zostaną lepiej zidentyfikowane i rozwiązane w ramach zaleceń dla poszczególnych krajów.

1.3. EKES wzywa do zadbania o sprawiedliwe warunki pracy, efektywną konkurencję i lepsze uwzględnienie obaw społeczeństwa obywatelskiego, gdyż pozwoli to poprawić funkcjonowanie jednolitego rynku. Jest to jeszcze ważniejsze w świetle wojny i kryzysu energetycznego. Komitet popiera apel o podjęcie działań na rzecz wzmocnienia jednolitego rynku. Jest zdania, że niedawne wstrząsy uwypuklają znaczenie silnej koordynacji rozważnych polityk fiskalnych i tworzenia w okresach dobrej koniunktury buforów fiskalnych do wykorzystania w okresie kryzysu, przy jednoczesnym zajmowaniu się deficytami socjalnymi, które mogą mieć negatywny wpływ na wzrost gospodarczy w perspektywie średnioterminowej. Celem polityki fiskalnej powinno być osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim okresie i zapewnienie stabilności fiskalnej poprzez stopniową konsolidację oraz inwestycje i reformy zwiększające trwały wzrost gospodarczy.

1.4. EKES wzywa do lepszej koordynacji między państwami członkowskimi oraz do podejmowania odważnych decyzji, które pomogą tworzyć zachęty do unikania zależności energetycznej UE, zwłaszcza od Rosji. Taka zależność mogłaby zagrozić interesom Unii i należy jej stawić czoła z odwagą.

1.5. EKES wzywa do przyjęcia umiarkowanego, realistycznego i zrównoważonego podejścia do inflacji, aby zaangażować wszystkich w poszukiwanie rozwiązania, które przyniesie korzyści całej Unii. Organy ochrony konkurencji muszą bardzo aktywnie działać na rzecz zapewnienia przejrzystości cen i być wyczulone na ewentualne niedoskonałości rynku. Rządy muszą dbać o to, by ich wypowiedzi opierały się na najlepszej analizie empirycznej, oraz unikać nieuzasadnionej krytyki podmiotów komercyjnych, ponieważ może to prowadzić do konfliktów między obywatelami, przedsiębiorstwami i partnerami społecznymi. EKES uważa również, że istniejący problem uda się rozwiązać tylko wtedy, gdy rządy, przedsiębiorstwa i zorganizowane społeczeństwo obywatelskie będą współpracować.

EKES sądzi, że państwa członkowskie muszą w sposób ewidentny stale koncentrować się na efektywności i sprawiedliwości w wykorzystaniu dostępnych środków finansowych i innych środków publicznych. Ma to kluczowe znaczenie dla zapewnienia nowych i wysokiej jakości inwestycji.

1.6. EKES nieustannie twierdzi, że konsultacje ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim (partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego), Parlamentem Europejskim i parlamentami narodowymi muszą odgrywać większą rolę w całym cyklu europejskiego semestru, aby można było zwiększyć odpowiedzialność na szczeblu krajowym. Uważa, że zarówno proces semestru, jak i wdrażanie planów odbudowy i zwiększania odporności skorzystałyby na lepszym i bardziej uporządkowanym udziale organizacji zaangażowanych w prace EKES-u. Potrzebujemy realistycznego podejścia w kontekście wdrażania polityki.

1.7. EKES zdaje sobie również sprawę z potrzeby inwestowania w umiejętności i program przemysłowy, aby rzeczywiście wykorzystać istniejące europejskie atuty, a mianowicie inwestycje w innowacje i naukę, które muszą przynieść korzyści obywatelom.

1.8. EKES wzywa Komisję do lepszej komunikacji z obywatelami. Zdecydowany, wiarygodny i wspólny przekaz na temat wyzwań i tego, jak Unia stara się stawić im czoła, ma zasadnicze znaczenie dla obywateli i pozwoli uniknąć nieporozumień dotyczących projektu europejskiego. Inwestowanie w lepszą komunikację (i EKES nie ma na myśli reklamy) mogłoby przynieść interesujące zmiany w retoryce skierowanej przeciwko projektowi europejskiemu i powinno być priorytetem. W związku z tym EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą przedstawienia w bieżącym roku komunikatu w sprawie wzmocnienia dialogu społecznego w UE oraz wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie roli dialogu społecznego na szczeblu krajowym. Lepsza komunikacja ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim i konsultacje z nim mają zasadnicze znaczenie i idą w parze.

2. Kontekst

2.1. Wyraźnie widać, że Europa przechodzi przez najtrudniejszy okres w ostatnich 70 latach. Stoi przed licznymi złożonymi wyzwaniami gospodarczymi i społecznymi w związku z rosyjską wojną napastniczą przeciw Ukrainie, która to wojna w dalszym ciągu osłabia europejską gospodarkę, a także w związku z gwałtownym wzrostem rachunków za energię, wysokimi stopami inflacji, niedoborami dostaw, wyższymi poziomami zadłużenia i rosnącymi kosztami finansowania zewnętrznego. Nadszedł zatem czas, aby podjąć decyzje w celu nakreślenia przyszłości jednego z najbardziej udanych globalnych projektów na rzecz postępu społecznego, gospodarczego i kulturalnego.

2.2. W dniu 22 listopada 2022 r. Komisja przyjęła jesienny pakiet europejskiego semestru 2023, w którym proponuje sposoby wspólnego sprostania tym wyzwaniom i wzmocnienia naszych gospodarek w perspektywie długoterminowej poprzez koordynację polityki gospodarczej i fiskalnej, polityki pracy i polityki społecznej. Celem jest zapewnienie odpowiednich i przystępnych cenowo dostaw energii, utrzymanie stabilności gospodarczej i finansowej, ochrona gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, stymulowanie wzrostu gospodarczego i tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy oraz zakończenie dwojakiej transformacji.

2.3. W rocznej analizie zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2023 przedstawiono priorytety polityczne na nadchodzący rok i określono program na rzecz wzmocnienia tej koordynacji w celu złagodzenia negatywnych skutków, sprostania obecnym wyzwaniom oraz zwiększenia odporności społecznej i gospodarczej, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ. Z myślą o wspieraniu konkurencyjnej zrównoważoności cztery priorytety obejmują promowanie zrównoważenia środowiskowego, wydajności, sprawiedliwości i stabilności makroekonomicznej.

2.4. Program polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia powinien koncentrować się na wspieraniu obywateli i przedsiębiorstw w stawianiu czoła wyzwaniom wynikającym ze wzrostu kosztów energii i jej dostaw, a jednocześnie na kontynuowaniu wysiłków na rzecz wspierania zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także na zwiększeniu sprawiedliwości społecznej i odporności gospodarczej.

2.5. Zgodnie z tą zasadą wnioski dotyczące zaleceń dla poszczególnych krajów zostaną najpewniej przedstawione wiosną 2023 r., a sprawozdania krajowe koncentrują się na:

- zwięzłym, lecz całościowym przeglądzie sytuacji gospodarczej i społecznej oraz wyzwań stojących przed państwami członkowskimi,
- przeglądzie stanu realizacji krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności,
- dalszym umiarkowanym podejściu do zaleceń dla poszczególnych krajów.

2.6. W odniesieniu do strefy euro Komisja określiła pięć zaleceń na 2023 r.:

- a) koordynowanie polityki fiskalnej;
- b) utrzymanie inwestycji publicznych;
- c) monitorowanie polityki płacowej i społecznej;
- d) poprawienie otoczenia biznesowego;
- e) zachowanie stabilności makrofinansowej.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. Europejski semestr i zaangażowanie zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego

3.1.1. Europejski semestr nadal stanowi podstawowe, ugruntowane ramy skuteczniejszej koordynacji polityk między państwami członkowskimi. Koordynacja taka opłaciła się, ponieważ ożywienie gospodarcze w UE po pandemii COVID-19 było najszybsze od powojennego gwałtownego rozwoju, nasze rynki pracy okazały się odporne a poziom zatrudnienia rekordowo wysoki. Jako jeden z podmiotów w kontekście europejskiego semestru i wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (w tym jego dodatkowego komponentu REPowerEU) EKES będzie nadal aktywnie uczestniczył w procesie transformacji w celu osiągnięcia konkurencyjnej równowagi. W związku z tym będzie nadal opowiadał się za tym, by konsultacje z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego odgrywały większą rolę w całym cyklu europejskiego semestru, aby umożliwić uwzględnienie różnych interesów społecznych i wzmocnić odpowiedzialność krajową.

3.1.2. EKES prowadzi obecnie konsultacje z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w państwach członkowskich w celu poznania ich stanowiska w tym obszarze⁽¹⁾. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zapowiedzianą w lipcu 2022 r. inicjatywę Komisji⁽²⁾ dotyczącą przedstawienia w tym roku komunikatu w sprawie wzmocnienia dialogu społecznego w UE oraz wniosku dotyczącego zalecenia Rady w sprawie roli dialogu społecznego na szczeblu krajowym.

3.1.3. EKES zachęca Komisję Europejską do rozszerzenia istniejących forów w ramach europejskiego semestru i zapewnienia dla nich jasnych ram w celu informowania i angażowania partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w całym cyklu semestru, tak aby rzeczywiście stali się oni istotnymi podmiotami w koordynacji polityki fiskalnej, gospodarczej i społecznej oraz polityki zatrudnienia na szczeblu UE.

3.2. Kryzys geopolityczny – wojna w Ukrainie

3.2.1. Skutki rosyjskiej inwazji na Ukrainę stawiają gospodarkę i społeczeństwo UE przed wieloma nowymi wyzwaniami gospodarczymi, co ma wpływ na ogólną stabilność gospodarczą i społeczną oraz dostawy energii. UE musi nadal dokładać starań, by w jednakowym stopniu osiągnąć konkurencyjną równowagę i odporność społeczno-gospodarczą. W najbliższej przyszłości konieczne są środki wsparcia, aby złagodzić skutki rosyjskiej agresji przeciw Ukrainie, które to skutki odczuwane są przez Europejczyków i unijne przedsiębiorstwa, w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) oraz osoby o niskich i średnich dochodach.

⁽¹⁾ Opinia z inicjatywy własnej, która zostanie przedstawiona na sesji plenarnej w kwietniu 2023 r., będzie zawierać podsumowanie wyników i jasne zalecenia.

Opinia z inicjatywy własnej „Zalecenia EKES-u dotyczące solidnej reformy europejskiego semestru” (ECO/600), która zostanie przedstawiona do przyjęcia w kwietniu 2023 r.

⁽²⁾ Sprawozdanie z przeglądu wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, 29.7.2022 r.

3.2.2. Najważniejszym czynnikiem jest przede wszystkim kryzys energetyczny: w połączeniu z bardzo wysokim poziomem inflacji będzie miał istotny wpływ w perspektywie długoterminowej. W związku z tym EKES podkreśla potrzebę podjęcia natychmiastowych działań, aby zapobiec dalszemu pogarszaniu się sytuacji w perspektywie krótko- i średnioterminowej, przy jednoczesnym sprawiedliwym zarządzaniu transformacją ekologiczną. W wielu krajach poziom produkcji energii nie odpowiada poziomowi jej zużycia.

3.2.3. EKES uważa, że niektóre rządy, które nie opracowały jeszcze planów produkcji energii z własnych zasobów, nadal nie zbadały możliwości zwiększenia produkcji i wykorzystania istniejących warunków i zasobów dostępnych w niektórych krajach, takich jak energia słoneczna, falowa i wiatrowa. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest zbyt skomplikowane lub nieprzemyślane prawodawstwo i nadmierna biurokracja, które nadal są problemem w wielu państwach członkowskich. Nie ułatwia to produkcji zielonej energii pomimo ogromnego potencjału. Musimy się odważyć podjąć niezbędne wspólne wysiłki. Wymaga to inwestycji, zwłaszcza ze strony sektora prywatnego. Inwestycje publiczne będą jednak nadal odgrywać ważną rolę w osiąganiu celów Zielonego Ładu, a także w ochronie naszego przyszłego dobrobytu i konkurencyjności oraz zwiększaniu strategicznej autonomii UE. Musi to również znaleźć odzwierciedlenie w polityce spójności.

3.3. Inflacja

3.3.1. Wysoki poziom inflacji, spowodowany w szczególności gwałtownym wzrostem cen energii, ma bardzo negatywny wpływ na pracowników i przedsiębiorstwa, stabilność finansową, parytet siły nabywczej oraz stabilność gospodarczą i społeczną. Inflacja na świecie i w UE jest zjawiskiem złożonym, zarówno pod względem jej źródeł, jak i rozwiązań. Czynniki najbardziej bezpośrednio ją wywołujące i najważniejsze to wąskie gardła w dostawach w procesie szybkiego wyjścia z recesji związanej z pandemią w kontekście ekspansywnej polityki pieniężnej w połączeniu z kryzysem energetycznym wywołanym rosyjską inwazją na Ukrainę. Inflacja dotyka wszystkie podmioty gospodarcze i wszystkie grupy społeczne, zwłaszcza najsłabsze i znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji. Pracownicy i konsumenci odczuwają spadek swojej siły nabywczej, a wiele przedsiębiorstw odnotowuje obniżenie marż zysku. Jedynie spekulanci i niektóre sektory gospodarki, takie jak sektor energetyczny, odnotowują gwałtowny wzrost zysków. Aby poradzić sobie z inflacją, państwa członkowskie przyjęły różne sposoby podejścia do jej kontrolowania, takie jak wsparcie w celu uniknięcia wzrostu cen w sektorze spożywczym, wysiłki na rzecz utrzymania równowagi wynagrodzeń w połączeniu z polityką gospodarczą. Jesteśmy nadal daleko od osiągnięcia naszych celów i od rozwiązania, które chroniłoby dobrobyt gospodarczy i społeczny.

3.3.2. Organy ochrony konkurencji muszą bardzo aktywnie działać na rzecz zapewnienia przejrzystości cen i być wyczulone na ewentualne niedoskonałości rynku. Rządy muszą dbać o to, by ich wypowiedzi opierały się na najlepszej analizie empirycznej, oraz unikać nieuzasadnionej krytyki podmiotów komercyjnych, ponieważ może to prowadzić do konfliktów między obywatelami, przedsiębiorstwami i partnerami społecznymi.

3.3.3. Walka z inflacją musi być głównym priorytetem europejskiej polityki gospodarczej skoordynowanej między instytucjami UE a rządami krajowymi. Przy zaostrzaniu polityki pieniężnej Europejski Bank Centralny (EBC) i krajowe banki centralne muszą wziąć pod uwagę, że proces inflacyjny nie jest spowodowany nadmiernym popytem, oraz zadbać o to, by ich decyzje nie doprowadziły do nowej recesji. EKES zachęca EBC do obniżenia inflacji bazowej bez szkody dla odbudowy gospodarczej w UE. Ze względu na wyżej wymienione zagrożenia EBC powinien postępować ostrożnie w normalizacji polityki pieniężnej⁽³⁾. UE i rządy krajowe muszą wprowadzić środki mające na celu pomoc najbardziej defaworyzowanym grupom ludności i najbardziej dotkniętym przedsiębiorstwom. Trójstronne konsultacje, dialog społeczny i rokowania zbiorowe muszą stać się kluczowymi instrumentami przeciwdziałania kryzysowi inflacyjnemu poprzez sprawiedliwy podział obciążeń i opracowanie środków służących przezwyciężeniu kryzysu w różnych sektorach gospodarki. W związku z tym EKES popiera środki takie jak hamulec cen energii mające na celu złagodzenie tendencji inflacyjnych.

3.4. Cele środowiskowe UE/kryzys energetyczny

3.4.1. EKES przypomina to, za czym opowiadał się w ostatnich miesiącach: mimo nowych kryzysów nie możemy zrezygnować z celów wyznaczonych na szczeblu UE, a mianowicie z dekarbonizacji i zrównoważenia środowiskowego. Musimy pomóc przedsiębiorstwom i pracownikom oraz wzmocnić pozycję wszystkich obywateli, aby mogli stawić czoła trudnościom, tak aby możliwa była realizacja naszych długoterminowych celów środowiskowych.

⁽³⁾ Opinia EKES-u „Uwagi dodatkowe na temat polityki gospodarczej w strefie euro na 2022 r.” (Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 43).

3.4.2. EKES popiera zatem środki mające na celu koordynację cen energii w celu złagodzenia tendencji inflacyjnych. Niższe ceny energii powinny być jednym z priorytetów polityki gospodarczej UE. Komitet popiera ustalenie pułapu cen energii elektrycznej i gazu i przypomina, że we wcześniejszych opiniach i rezolucjach wzywał do pilnej reformy systemu cen krańcowych na hurtowym rynku energii elektrycznej ze względu na jego inflacyjny charakter. Inwestycje w zieloną energię mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia tego celu.

3.4.3. Komisja przedstawiła plan REPowerEU polegający na uniezależnieniu UE od dostaw gazu i ropy naftowej z Rosji i Komitet przyjął go z zadowoleniem oraz zgodził się z obejmującym cztery filary podejściem skoncentrowanym na oszczędzaniu energii, dywersyfikacji importu gazu i zastępowaniu paliw kopalnych przez przyspieszenie rozwoju odnawialnych źródeł energii i rozwiązań w zakresie finansowania⁽⁴⁾. Jednocześnie EKES wzywa do zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw po możliwie jak najbardziej przystępnych kosztach zarówno dla konsumentów, jak i dla przemysłu. Zwraca uwagę, że wprowadzone przez państwa członkowskie zmiany w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności w celu przedłożenia specjalnego rozdziału dotyczącego REPowerEU stanowią dla państw dodatkową okazję do konsultacji ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim i do uwzględnienia jego poglądów.

3.4.4. EKES podkreśla, że konieczne mogą być dalsze inicjatywy, aby zapewnić uruchomienie wystarczającego kapitału prywatnego i publicznego na potrzeby transformacji ekologicznej. Ponadto uważa, że priorytetem musi być lepsza koordynacja wykorzystania istniejących środków finansowych. Proces komunikacji na ten temat byłby bardzo przydatny, jeśli chodzi o zmobilizowanie obywateli do dążenia do wspólnego celu.

3.5. Kryzys społeczno-gospodarczy/brak umiejętności i wykwalifikowanych pracowników

3.5.1. Chociaż stopa bezrobocia w UE wynosi zaledwie 6 %, nadal mamy trudności ze znalezieniem osób posiadających umiejętności niezbędne do odbudowy naszej gospodarki i zapewnienia jej odporności oraz do osiągnięcia celów dwójakiej transformacji. W niektórych krajach istnieje znaczny niedobór wykwalifikowanych pracowników w wielu zasadniczych dziedzinach, między innymi dlatego, że dużo młodych ludzi opuszcza swój kraj, szukając pracy gdzie indziej. Konieczne jest promowanie kluczowych szkoleń, lecz trzeba pamiętać, że tracimy znaczną część wykwalifikowanych pracowników, którzy zostali już przeszkoleni. Aby wzmocnić strategiczną autonomię UE, dobrze by było przenieść część linii produkcyjnych z powrotem do Europy, niemniej nie posiadamy wykwalifikowanych osób do pracy w tych zakładach. Sytuację tę należy monitorować na bieżąco.

3.5.2. EKES zaznacza, że zapewnienie wysokiej jakości miejsc pracy jest jednym z najlepszych sposobów przyciągnięcia wysoko wykwalifikowanych osób. Ponadto zagwarantowanie godziwej płacy zapewniającej utrzymanie na minimalnym poziomie, zapewnienie formalnych stosunków pracy w celu uniknięcia niepewnych warunków zatrudnienia, oferowanie szeroko zakrojonych programów podnoszenia kwalifikacji, zapewnianie doskonałych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dążenie do równowagi płci, wraz z odpowiednią ochroną socjalną na szczeblu krajowym, to nie tylko cele same w sobie, ale także podstawa udanego rozwoju gospodarczego i politycznego. EKES wzywa także do odpowiedzialnego stosowania zrównoważonych i łączonych strategii politycznych (pomiędzy publicznymi i prywatnymi systemami szkoleniowymi w celu lepszego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych) w kontekście szkoleń i podnoszenia kwalifikacji.

3.6. Dług publiczny i prywatny oraz inwestycje

3.6.1. UE stoi w obliczu pilnej i rosnącej potrzeby dokonywania inwestycji publicznych i prywatnych, aby osiągnąć cele Zielonego Ładu i transformacji cyfrowej, przyspieszyć transformację energetyczną i sprostać nowym wyzwaniom w zakresie strategicznej autonomii. Z jednej strony Unia musi przezwyciężyć deficyt inwestycyjny z ostatniej dekady, a z drugiej strony większość państw członkowskich musi zmniejszyć swój deficyt publiczny i dług publiczny. Należy tego dokonać w sposób bardzo wyważony, ale zdecydowany.

3.6.2. Jednocześnie Komitet uważa, że zanim w sposób nadzwyczajny zwiększy się środki UE przeznaczone na inwestycje publiczne i promowanie inwestycji prywatnych, konieczne jest pełne wykorzystanie wszystkich zasobów istniejących w ramach różnych programów – funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, RRF, InvestEU itp. W tym celu należy zapewnić możliwie największą elastyczność w ich stosowaniu – zarówno pod względem celów, jak i terminów wdrożenia – zawsze możliwą do pogodzenia z rygorystycznym monitorowaniem ich właściwego wdrażania. EKES uważa, że pomysł wspólnych projektów państw członkowskich mógłby być interesującym pomysłem stymulującym inwestycje i reformy strukturalne.

3.6.3. Komitet podkreśla, że konieczne są postępy w dokończeniu budowy rynków kapitałowych i unii bankowej, aby zagwarantować dobrze funkcjonujący sektor finansowy i rynki finansowe, które mają kluczowe znaczenie dla finansowania bardzo dużych inwestycji niezbędnych do transformacji ekologicznej i cyfrowej. Pogłębienie unii rynków kapitałowych i unii bankowej przy jednoczesnym ustanowieniu programu zrównoważonego finansowania powinno doprowadzić do skonsolidowania kanałów finansowania, promowania wysiłków inwestycyjnych i zwiększenia odporności.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u „Plan REPowerEU” – przyjęta 21 września 2022 r. (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 185).

3.6.4. Zarówno kryzys związany z COVID-19, jak i rosyjska inwazja wywarły istotny negatywny wpływ na saldo obrotów bieżących z zagranicą. EKES wzywa do zwiększenia inwestycji jako głównej siły napędowej konkurencyjności UE.

3.6.5. Uważa, że państwa członkowskie powinny skuteczniej wykorzystywać dostępne zasoby, zanim wystąpią o przyznanie nowych. Ponadto EKES wzywa do większej elastyczności w wykorzystywaniu funduszy finansowych UE w celu ich przekierowania, jeżeli nie mogą zostać wykorzystane do celów, do których były pierwotnie przeznaczone, lub jeśli wyzwania społeczne, gospodarcze, środowiskowe lub związane z obronnością wymagają ich dostosowania. W razie potrzeby UE powinna również stworzyć odpowiednie warunki i instrumenty w celu zwiększenia inwestycji publicznych i ułatwienia większej mobilizacji inwestycji prywatnych. Należy tego dokonać w dążeniu do osiągnięcia wspólnych celów strategicznych i celów w zakresie autonomii oraz bez podważania lub destabilizowania funkcjonowania jednolitego rynku UE. Ponadto EKES podkreśla potrzebę większej efektywności wykorzystania przydzielonych środków finansowych: państwa członkowskie muszą zobowiązać się do wyjaśnienia, gdzie i w jaki sposób wydatkowane są te środki finansowe. Ponadto zwraca uwagę na potrzebę skutecznego pozyskiwania dochodów w kontekście stabilności fiskalnej. Na przykład agresywne planowanie podatkowe i oszustwa podatkowe również powodują poważne szkody dla budżetów publicznych. Ogólnie rzecz biorąc, zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu jest najlepszą podstawą stabilności budżetowej. Niezależnie od powyższego, ukończenie planu przemysłowego Zielonego Ładu oraz cel, jakim jest osiągnięcie strategicznej autonomii energetycznej i przemysłowej, przy jednoczesnym poszanowaniu podstawowych zasad jednolitego rynku, będą wymagały dodatkowego finansowania europejskiego, zgodnie z propozycją przedstawioną w rezolucji EKES-u przyjętej w maju 2022 r⁽⁵⁾.

Bruksela, dnia 23 lutego 2023 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁵⁾ Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 1.